

HER
YERDE
HIRSIZ
VAR...TARİK DURSUN'UN
RÖPORTAJI

11

A DAMI uzaktan gösterdiler. Karl'dı adı. Karl Gustav bilmem ne... İnce, uzun boylu, dal gibi ve... sapsarıydı. Ufacık, ev odasını andırır bir balıkçı meyhanesinde hiç yabancı çekmeden, millette oturmuş şarap içiyordu. Önünde iri bir barbut vardı, yarısı çatala didik didik ediliyordu.

Bir yıla yakın süredir, bu, burada dediler. Ressammış, resim yaparmış. Soyut resimler... Meyhanenin duvarlarına bir kaçını astırmıştı. Mavi, açık mavi, sonra bir yıl değişik mavi, sonra mavinin ayrıcaları renkleri üstüste sıvanmış, olmuş sana soyut resim!

KARL'IN GÖREVİ

K ARL, bütün bir yılını bu küçük kasabada geçirmişti. Çat pat Türkçe biliyordu, giderek daha ilerletmişti «İl-sanım». Diştan bakıldığında, düpedüz bir serüvenci görünüyordu. Geliri gideri yoktu, «ahut» vardı da pek bilinmiyordu. Ama, bir yıl içinde kasaba postahanesine Karl adına hiçbir para kağıdı gelmemişti.

Karl, kiraladığı nohut oda bakla sofa bir evde bir başına oturuyor, kasabaya çok sık gelen yabancı turistlerle «eğleşip» vakit geçiriyordu. Gariptir, gelen turistlerin büyük çoğunluğu da bu Karl'ı, sanki elleriyle koymuşlar gibi hemencecik buluveriyorlar ve «kırk yıllık ah-bahmışlar gibi» de dakkasında kaynaşıyorlardı.

Eski çağ kalıntılarının yakın kasabalarda, bu Karl tipi serüvenci turistlere sık sık rastlayacaksınız Pasaportlarının elverdiği sürece bu Karl'lar bu kasabalarda demir atarlar; çevreyi ve çevre insanını çok yakından tanımaya, dostluklar kurup onları günü saati geldiğinde çıkarılarda kullanmaya hazırlarlar.

TURİSTLER GELİNCE

S ERÜVENCİ Karl'ın görevi yabancı turistler gelince başlar. Çevre insanı ile

GENELLİKLE ESKİ ESERLERİN
BULUNDUĞU YERDE KONAKLAYAN

SERÜVENCİ TURİSTLERE DİKKAT!...

Amerikalılara ait posta paketlerinin Türk PTT'sinin dışında gitmesi, kaçakçılığın kolaylaşmasını sağlıyor...

«hasır neşir olmuş» Karl, «tehl-keli adam» lıktan çıkmıştır. Hemen turist ile çevre insanı arasında «irtibat» kurar ve alış verişe başlatır. Gelene, saklı ne kadar buluntu varsa gösterilir, fiat biçilir ve satış yapılır.

Karl tipi dışında bir başka «irtibatçı», bizde «ziyadesiye ünlü» Barış Gönüllüleridir. «Anadolu'nun en karanlık köşe bucağına ışık götürecektir gönüllü ordusu» nun bu gönüllüsüz erlerine de Anadolumuzda sıkça rastlarırsınız.

Karl'ın kasabasında bu Barış Gönüllülerinden bir genç kız vardı. Adına, söz gelisi Jane di-yelim; yirmi şu kadar yaşındaydı; Türkçeyi çok iyi konuşuyordu ve çevre halkıyla enikonu sağlam bir ilişki kurmuştu.

Jane, kasabadan sık sık çevre köylerine çıkıyor, tanışlarını artırıyor, sevimli bir dağ keçisi gibi ordan oraya sekererek bütün köyleri tarayıp sanki topoğrafyasını «kaydediyordu».

ARAMIZDAKI YABANCI

J ANE'den kuşkulanan kimin aklına gelirdi ki? Mâsum, tertemiz, erkek yürekli bir genç kızdı işte! Dilimizi öğrenmeye çalışıyor, herkesin yardımına koşuyordu. Ama yine gariptir, kasabaya yabancı birleri mi geldi, şıpın işi bu Jane hanımla bir araya gelip derttop oluveriyordu. Sonra Jane hanım, yabancı turistleri alıp bir yerlere götürüyordu; «Arkeolojiye pek meraklıydı da, çevredeki kalıntıları çok iyi bildiğinden gelen vatandaşlarına sevabına rehberlik ediveriyordu».

Rehberlik ediyormuş. Sevabınaymış, öyle mi? Sevsinler!...

BAŞKA SERÜVENCİLER

S AÇI sakalı birbirine karışmış beatniklere benzeyen kızıl erkekli turistler, şehirlerde milletin alay konusudur ama; küçük yerlerde halk, gelin görün, bunlara acımakta, geleneksel konukseverliğini esirgememektedir.

Sedria yakınlarına, çadırları sırtlarında saç sakalı birbirine karışmış iki turist genci, günlerden bir gün çıkageldi. Kız da, delikanlı da pislikten dökülüyorlardı ya, umurlarında değildi hiç birşey. Otobüsten indiler, kasabanın sazlı kahvesinde bir yorgunluk kahvesi içtiler ve konaklamak için kendilerine yer arandılar.

Yine gariptir, iki turist genci, çadır kuracak yer diye bula bula eski çağ kalıntılarının tam ortalık yerini bulamazlar mı?

Kasabalı hiç birşey demedi. Üstelik büyük yakınlık da gösterdiler. Aralarına alıp yedirip içirdiler bile. Yalnız bir tek şey vardı, o bir türlü çözülüyordu. Gençler, gece olunca kalıntıların orda kurdukları çadırlarının kapısını bacasını sımsıkı kapıyorlar, içerde de sabahlara kadar lüks yakıyorlardı. Ayrıca, her yeni gün, çadırlarını söküp bir başka yerde yeni baştan kuruyorlardı.

Turist gençler çekip gittikten sonra işin sırrını çözmek isteyen bir kaç kişi, kalıntıların oraya gidince ortalığı köstekle yurmasına çevrildiğini hayretle

BİR YABANCI TURİST ANTİKA PEŞİNDE
Yolculuk var!

gördüler. Gençler çadır kurdukları her yeri delik deşik etmişler, kalıntıların dört bir yanında kazma vurmadık yer bırakmamışlardı. Gerçi örtmesine yine örtmüşlerdi ya, toprak, bütün tazeliginde hâlâ kabarık durup duruyordu.

Bunlar, hep ikinci yolun yolcularıydılar.

BİR OYUN Kİ...

T URİZM turizm diye nasıl paralanıyoruz, herkes biliyor. Ama turist gelsin de ne olursa olsun peşindeyiz. Cıvık, yavan «turist döviz getirir, döviz refah getirir», «en hızlı kalkınma yolu turizmden geçer» gibi sakızları çiğnemekten bir an bile yorulmuyoruz. İspanya bir yılda şu kadar kazanmış, Yunanistan şu kadar, İtalya bu kadar...

Bu bel bağlanıştır ki, turisti her yerde, her zaman şaşırtıcı bir dokunulmazlığa erişiyor. Uç kurus bırakacak umuduyla «aman kırılmasın, aman darılmasın, aman aleyhte bir propaganda olmasın...» korkusundan kime ne yaptığımız, kime ne dediğimiz, sınır kapılarımızda kimi aradığımız var?

Kültür kaçakçılığının ana ellerinden biri de bu turistlerdir gerçekte. Bir «hoş geldiniz!» bir «güle güle, yine buyrun!» la Türkiye'ye dileyen elini kolunu sallayarak giriyor, yine elini kolunu sallayarak çıkıyor.

Bu akıl almaz iyimserlik, hoşgörülük - biraz da kendini batılıya karşı ezik ve küçük görme - İtalyada var mı, Yunanistanda, İspanyada var mı? Gidenler görenler bilirler, O ülke-

lerde yerden bir taş bile almazsınız. Bütün millet karşınıza yurdun sahibiyim diye dikilir-verir.

Bu batıcılık tutkusu, bu dışa dönüklük, bize öyle oyunlar oynadı ve daha öyle oyunlar oynayacak ki...

Ve biz her zaman kanacağız!

BAK «POSTACI» GELİYOR

T URKIYEDEKİ Amerikalıların mektupları ve posta paketleri - anlaşmalar gereğince - Türk PTT'sinin elinden geçmez. Adına APO (Army Post Office) dedikleri Amerikan askeri posta servisi yurdumuzdaki resmi görevli bütün Amerikalıların posta işlerini yürütür. Fakat bundan faydalanmak için ille de askeri makamlarda çalışmak zorunlu değildir. Çeşitli sivil yardım kurullarında çalışanlar, büyük elçilikte, USIS'tekiler ve AID memurları Türk PTT'ne hiç bir ücret ödemedi APO'dan yararlanırlar.

Paketler de mektuplar gibi bu APO'ca taşınır. Türk makamlarının bunlar üzerinde herhangi bir kontrol yetkisi yoktur. Amerikalı - bu gerçek Amerikalı yerine Amerikalının dostu da olabilir pekâlâ - herhangi bir antikacıya giderek - elden ya da el altından - dilediği antikayı alabilir ve bunu APO aracılığıyla gümrüksüz gümrüksüz yurt dışına çıkarabilir.

Çıkarabilir ve dahi ruhumuz duymaz.

YARIN: İstanbul'dan
Bodrum'a...